

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська юридична академія»
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»**

**Матеріали III Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

«ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ЦИФРОВУ ЕРУ»

22 березня 2024 р.

Львів – Торунь
Liha-Pres
2024

УДК 316.422(477):004(062.552)
Т 65

Голова організаційного комітету:

Ківалов Сергій Васильович – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік, професор, д.ю.н.

Члени організаційного комітету:

Тодошак Олег Володимирович – ректор Національного університету «Одеська юридична академія», доцент, к.ю.н.;

Яковлев Денис Вікторович – в.о. декана факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія», професор, д.політ.н.;

Ярова Ліліана Вікторівна – в.о. завідувача кафедри соціології Національного університету «Одеська юридична академія», професор, д.політ.н.;

Каретна Ольга Олександрівна – доцент кафедри соціології Національного університету «Одеська юридична академія», доцент, к.політ.н.;

Крилов Олександр Денисович – лаборант кафедри соціології Національного університету «Одеська юридична академія».

Т 65 **Трансформація українського суспільства в цифрову еру :**
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції,
22 березня 2024 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 108 с.

ISBN 978-966-397-389-0

У збірнику представлено матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація українського суспільства в цифрову еру» (22 березня 2024 року).

УДК 316.422(477):004(062.552)

© Національний університет «Одеська юридична академія», 2024

© Національний технічний університет України, 2024

© «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2024

© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2024

ISBN 978-966-397-389-0

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ НОВОЇ ЦИФРОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Парламентська опозиція в умовах війни Кольцов Віталій Михайлович	6
Політичне представництво у цифрову еру Чігидін Валерій Вікторович	9

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ Й ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ В ПОВОЄННИЙ ЧАС

Правові аспекти використання та регулювання месенджерів Дрижакова Діна Юріївна	13
Захист геномної інформації людини у цифровому просторі Крушельницька Ганна Леонідівна	17

СЕКЦІЯ 3. СОЦІАЛЬНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Виникнення інформаційної держави Балан Сергій Вікторович	22
Соціальні мережі як складова політичного дискурсу в Україні Барасій Віта Юріївна	26
Медіатизовані дебати: між шоу та політикою Білий Веніамін Сергійович	28
From Hashtags to High Office: The Role of Digital Campaigning in Populist Movements Garashchuk Dmytro Volodymyrovych	31
Молодь як соціальна група у сучасному суспільстві Каретна Ольга Олександрівна	38
Інституційна взаємодія в Україні: від довіри до легітимності публічної влади Яковлева Лілія Іванівна	40
Трансформація соціальної політики України у післявоєнний період Ярова Ліліана Вікторівна	44

а отже – й формування політичного дискурсу. Якщо раніше це була сфера професійної комунікації (один з одним чи один з багатьма), коли журналіст звертався до широкої аудиторії, то у соціальних мережах відбулась депрофесіоналізація дискурсу, коли «усі звертаються до усіх». Це також обумовлює ірраціоналізацію політичного дискурсу (через зменшення ваги раціональної аргументації та значимості експертних думок), посилення неоднозначності інтерпретацій та маніпулятивного впливу на формування громадської думки.

Література:

1. Yakovlev, D. V., & Yeremenko, O. M. Political discourse in a transitional society: between the scylla of anarchy and the charybdis of tyranny. *The level of efficiency and the need for the influence of social sciences on the development of modern civilization : collective monograph / K. S. Brenzovych, Yu. O. Ostapets, M. M. Palinchak, M. I. Tsalan, etc. Lviv – Toruń : Liha-Pres, 2020, 74–93.*

2. Яковлев Д. В. Дискурс вітчизняних медіа щодо країн Балтії: минуле/майбутнє, policy/politics. *Актуальні проблеми філософії та соціології: науково-практичний журнал.* 2020. Вип. 26. С. 82–87.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-389-0-7>

МЕДІАТИЗОВАНІ ДЕБАТИ: МІЖ ШОУ ТА ПОЛІТИКОЮ

Білий Веніамін Сергійович

аспірант кафедри політичних теорій

Національний університет «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

У процесі трансформацій українського суспільства у цифрову еру на особливу увагу заслуговують зміни у відносинах «суспільство – медіа – політика». Появу «глобальної політичної блогосфери як нової арени політичної комунікації початку XXI століття» фіксує О. Зернецька. Вона зазначає: «Глобальне Інтернет-середовище і – ширше – глобальний кіберпростір розвиваються “зі швидкістю думки”, даруючи Інтернет-спільноті усе нові й нові можливості спілкування. З уваги на те, що кількість Інтернет-користувачів зростає експонентно, можна говорити, що людство все більше занурюється у його інформаційно-комунікаційні хвилі й отримує все багатші можливості для самови-

раження і спілкування. Такою новою можливістю у глобальному віртуальному просторі стала блогосфера» [1, с. 13].

Блогосфера трансформує політичні дебати, які стають медіатизованими та перетворюються з «політичного шоу» телевізійної ери на «шоу, дещо пов'язане із політикою» у блогосфері.

Про зростання впливу інформаційного простору інтернет-комунікацій, дещо ідеалізуючи, пише Л. Нагорна: «Інформаційне суспільство, яке ще недавно сприймалося як ідеал-типова теоретична конструкція, стає звичним тлом нашого життя. Ми швидко оцінили його очевидні переваги: зручності електронного зв'язку, майже миттєві швидкості у передачі інформації, а головне – можливість особистої участі кожного в електронних діалогах будь-якого рівня. Новий простір мережевої активності – блогосфера – незмірно розширив межі політичного дискурсу, зробив його більш масовим. Сформувалася, зрештою, специфічна гіперреальність, основу якої становить як нова віртуальна ідентичність суб'єкта, так і новий тип кіберспільноти... Сучасні інформаційні технології на основі граничного стиснення простору і часу забезпечують інтерактивну взаємодію у будь-якій точці земної кулі. Мережа Інтернет стала потужним фактором мобілізації соціального капіталу, активізації громадянського суспільства» [3, с. 3].

Погоджуючись із цим, слід зазначити, що мережа не лише створює нові можливості (відкритість, швидкість, активність громадянського суспільства тощо), а й несе новітні загрози. Вони напряду пов'язані із проблематизацією політичних дебатів. Адже, мережеві комунікації змінюють формат дебатів – замість діалогу (більш-менш раціонального) та обміну думками між кандидатами у «телевізійну еру», суспільство отримує полілог між блогерами та інфлюенсерами, де кандидатам відводиться другорядна роль. Додамо до цього ще практичну відсутність традицій раціональних політичних дебатів у незалежній Україні.

Пострадянське суспільство переживає чергову революцію інституту масмедіа, яка цього разу пов'язана із розвитком інтернет-комунікацій та соціальних мереж. Після розпаду СРСР та падіння «залісної завіси» громадяни дізнались про плюралізм у масмедіа, суспільству відкрився доступ до глобального комунікативного простору, кардинально зросла соціальна та політична роль інформації у традиційних медіа. Це можна було визначити як «діагноз часу».

При цьому дослідники звертали увагу на медіатизацію традиційних медіа та загрозу медіакратії: «Для політичної реальності України справедливим є твердження про розширення впливу та зростання ролі комунікативних процесів. Як про «діагноз часу» все частіше говорять про становлення комунікативного простору, який продукує загально-

прийняті стереотипи, створює поле можливих ідентифікацій, трансформує уявлення про соціальну, політичну та економічну реальність. Саме тому існує загроза медіатизації політики, зведення її до рівня мас-медійного шоу з розігруванням смислу та беззмистовними діалогами, що призводить до появи нового центру впливу у політичних процесах – медіакратії» [4, с. 3].

Зауважимо, що політичні дебати не завершили етап інституціоналізації в умовах панування електронних масмедіа у форматі «телевізійних дебатів».

Погодимося із наступним: «дискурс медіа... обертається навколо медіа-скандалів. Дебати стали табу у вітчизняному медіадискурсі навіть під час електоральних змагань. Не кажучи вже про відсутність у політичному дискурсі раціональних дебатів щодо полісу – проблем безпеки, економічної та соціальної політики, європейської інтеграції тощо... політичний дискурс став простором спрощеного сприйняття реальності, місцем емоційного шантажу громадян із боку журналістів та експертів» [5].

У учасних умовах політичні відносини, політичний вибір громадян та політичні дебати зазнають впливу вже не стільки з боку традиційних медіа, скільки обумовлюються новітнім форматом політичних комунікацій у мережі. Йдеться про комунікацію «усіх з усіма». Як відзначає Ю. Кокарча, «...дискурс соціальних мереж, який поєднує медійний та політичний, публічний і приватний, характеризується використанням політики «потоків» для постійного перегляду новин, інфотейнменту, що розкриває поєднання інформаційного та розважального контентів» [2, с. 2].

Натомість, на черговому етапі цифровізації українського суспільства, має бути визначено формула дебатів в інтернет-просторі. Зокрема, зникають обмеження телевізійного формату дебатів. Передусім, вже немає необхідності перебування кандидатів у студії. Формула «Стадіон так стадіон» на президентських дебатах 2019 року в Україні переконливо це довела. Також продовжується перетворення політичних дебатів з раціональної дискусії кандидатів на розважальне шоу з використанням усіх можливостей блогосфери та соціальних мереж.

Література:

1. Зернецька О. Глобальна політична блогосфера – нова арена політичної комунікації. *Політичний менеджмент*. 2009. № 2. С. 13–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2009_2_4
2. Кокарча Ю. А. Соціальні мережі як чинник політичного впливу в умовах розвитку демократичної політичної культури : дис... канд. політ. наук (доктора філософії). Київ, 2020. 240 с.

3. Нагорна Л. Символічний простір інформаційного суспільства: зорові аберації віртуальності. *Політичний менеджмент*. 2009. № 2. С. 3–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2009_2_3

4. Яковлев Д. В. Політична інтеракція у сучасній Україні: особливості та складові : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02. Одеса, 2009. 30 с.

5. Яковлев Д. Дискурс вітчизняних медіа щодо країн Балтії. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. № 26. С. 82–87. URL: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i26.910>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-389-0-8>

FROM HASHTAGS TO HIGH OFFICE: THE ROLE OF DIGITAL CAMPAIGNING IN POPULIST MOVEMENTS

Garashchuk Dmytro Volodymyrovych

*Postgraduate student at the Department of International Relations
and Political Management*

*Zhytomyr State Technological University
Zhytomyr, Ukraine*

Digital campaigning has become an essential tool for modern politics, particularly for populist movements. In today's interconnected world, social media platforms and online communication play a crucial role in shaping public opinion and mobilizing supporters. Populist leaders and movements have harnessed the power of digital campaigning to bypass traditional media channels and directly engage with their target audience. By utilizing catchy hashtags, compelling imagery, and targeted messaging, populist movements are able to effectively promote their agenda, attract followers, and rally support for their cause. The rise of digital campaigning has leveled the playing field in politics, allowing populist movements to challenge established political parties and gain significant traction among the electorate. As a result, digital campaigning has become a fundamental aspect of modern political strategy, particularly for populist leaders and movements seeking to disrupt the status quo [1].

The transformational role of digital tools in achieving political power is evident in the way they have revolutionized political campaigning and mobilization. Digital tools, from social media platforms to online communication channels, have provided populist movements with unprecedented access to their target audience. By leveraging hashtags, compelling imagery,